

соціумі : Матеріали круглого столу 23 листопада 2017 р. / упорядники З. Р. Кісіль, Л. Й. Гуменюк. – Львів : ЛьвДУВС, 2017. – С. 7–12.

4. Community Policing (CP) (burgernahe Polizeiarbeit). – [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : <http://www.sozialwiss.uni-hamburg.de/publish>.

5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 червн. 2000 р. № 1835-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.

6. Окіпняк Д. А., Окіпняк А. С., Зубаль М. В. Педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців із розмінування з урахуванням вимог сьогодення / Окіпняк Д. А., Окіпняк А. С., Зубаль М. В. // Вісник Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка. – Випуск 11 – Кам'янець-Подільськ, 2018. – С.274–282.

7. Матринюк В., Зварич О. Гуманітарне розмінування Донбасу - довгий шлях до безпеки людей. – [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: http://www.ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view.

Пясковський Вадим Валерійович,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Вовчек Дар'я Віталіївна,

слухач магістратури навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОДАЛЬШОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗІВАЛТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

Типовою слідчою ситуацією є інформаційна модель з найбільш значущими властивостями та ознаками процесу розслідування в кримінальних провадженнях щодо злочинів певної категорії [1, с. 405].

Залежно від етапу досудового розслідування, науковці, зазвичай, виділяють типові ситуації початкового, наступного та заключного етапу розслідування [2, с. 393–397]. Критерієм для поділу початкового та наступного етапів розслідування кримінальних правопорушень є напрям розслідування, котрий обумовлюється обсягом вирішення ситуаційно зумовлених тактичних завдань документування злочинної діяльності та збирання доказової інформації, оскільки в більшості випадків вихідна інформація про злочин містить відомості про ймовірних злочинців.

Діяльність слідчого на подальшому етапі розслідування починається з аналізу й оцінки зібраних фактичних даних, урахування

нових слідчих ситуацій, планування відповідних версій та визначення подальшого спрямування розслідування [3, с. 252].

На подальшому етапі розслідування з'ясування неповнолітніх нами виділені наступні типові слідчі ситуації:

1) підозрюваного у вчиненні зґвалтування неповнолітнього затримано і він визнав свою вину;

2) підозрюваний затриманий, але не визнав свою вину;

3) підозрюваний встановлений, але місце його знаходження залишається невідомим;

4) злочин учинено групою осіб, лише частина з яких встановлена;

5) неповнолітній потерпілий змінив свої перші показання на користь підозрюваного.

Відповідно кожній з вищеописаних типових слідчих ситуацій, перед слідчим будуть стояти різні завдання. У першій ситуації слідчий повинен спрямувати всі зусилля на збирання і закріплення доказів, що підтверджують вину підозрюваного. Це, перш за все: проведення допитів свідків кримінального правопорушення, допитів як свідків батьків і педагогів неповнолітнього потерпілого, допитів як свідків родичів і близьких підозрюваного, збір іншого характеризуючого матеріалу – довідок про судимість, копій вироків за попередніми судимостями, довідок про постановку підозрюваного на облік у психіатра, нарколога і т.д. Одночасно, слідчий повинен призначити підозрюваному судово-психіатричну експертизу.

Якщо підозрюваний не визнає своєї вини, слідчий повинен зібрати докази, достатні для закінчення досудового розслідування і складання обвинувального акту відповідно до першої слідчої ситуації. Одночасно необхідно перевірити версію про невинність підозрюваного.

Якщо підозрюваний визнає факт зустрічі з неповнолітнім потерпілим, але заперечує статеві зносини з ним, це можна спростувати висновками судово-медичних і криміналістичних експертиз, описом потерпілим особливих прикмет або слідів кримінального правопорушення на тілі підозрюваного.

Якщо підозрюваний переховується від слідства, то необхідно оголосити його в розшук. У ситуації, коли зґвалтування було вчинене групою осіб, додатковим критерієм для висунення версій і визначення шляхів їх перевірки виявляються дані про кількість злочинців. Це полегшує встановлення свідків, які бачили таку групу осіб, або знають її учасників. Крім того, в подібних випадках, злочинці спочатку намагаються познайомитися з потерпілими і називають свої імена або прізвища. У даній ситуації слідчому необхідно активно взаємодіяти з оперативними підрозділами Національної поліції, а також звернутися до громадськості. Форми звернення до громадськості можуть бути різними. У кримінальних провадженнях даної категорії це можливо у

формі залучення громадян до проведення різних загороджувальних заходів, прочісування лісових масивів, звернення до населення через засоби масової інформації з проханням у сприянні в розслідуванні злочину і т.д. Так, невідомою слідству особою протягом декількох місяців було вчинено серію згвалтувань малолітніх дівчат. Слідчий виступив з радіозверненням до місцевих жителів, в якому просив звернутися до прокуратури свідків даних злочинів. Незабаром до нього звернулися дві жінки, які бачили чоловіка, за прикметами схожого на можливого злочинця. У вказаному ними місці була виставлена засідка, і незабаром злочинець був затриманий [4].

Нарешті, якщо неповнолітній потерпілий змінює свої первинні показання на користь підозрюваного, необхідно докладно допитати його, з'ясувавши причини, що спонукали його зробити це. Необхідно встановити і допитати всіх співробітників органу Національної поліції, які розмовляли з потерпілим. У них необхідно з'ясувати: обставини, при яких неповнолітній потерпілий (або його батьки) звернулася із заявою, психічний і фізичний стан потерпілого в даний момент, а також, чи не чинив на нього хто-небудь тиск. З цього ж питання необхідно допитати і судово-медичного експерта, який проводив судово-медичну експертизу неповнолітнього потерпілого. Якщо будуть отримані дані про незаконний вплив на потерпілого і його близьких необхідно забезпечити їх безпеку і притягнути винних осіб до відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Чернявський С.С. Теоретичні та практичні основи методики розслідування фінансового шахрайства: дис. ... док. юрид. наук: 12.00.09 / НАВС. Київ, 2010. 610 с.
2. Белкин Р.С. Курс криминалистики: Криминалистические средства, приемы и рекомендации: в 3 т. М.: Юристъ, 1997. Т. 3. 480 с.
3. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / Лисиченко В.К и др.; под ред. В.К. Лисиченко. Киев: Выща шк., 1988. 405 с.
4. Жигалев М.Р. Умелое взаимодействие с общественностью обеспечило раскрытие изнасилований несовершеннолетних. Следственная практика. М., 1985. Вып. 147. С. 21–25.